

Hvordan skal seniorene bo?

Foretrekker seniorene å bli boende i sitt eget hjem, eller foretrekker de å bytte til en bedre tilrettelagt bolig når de trekker på årene? Diskusjonen har pågått lenge, og meningene er delte. Hva som er sikkert er at trivelige bomiljøer bidrar til å holde oss aktive lenger og utsette alderdommens sykdomsfase med flere år. Dessuten er isolasjon en trussel for de fleste seniorer.

Tilgjengelighet og brukervennlighet i gamle og nyere boliger er blant utfordringene man står overfor. Situasjonen i dag er at mange kan stå i fare for å bli "innelåst" i egen bolig, preget av fortidens boligutformning. Ansvar for å skaffe seg en god bolig for de senere år, ligger hovedsakelig hos den enkelte. Ved å ta noen valg mens vi selv kan velge, slipper andre å ta våre valg. Kanskje er det mulig å organisere seniorlivet på en måte som er mer vellykket for mange enn dagens?

Meningsmålinger tyder på at seniorene vil bo sentralt i en bolig som er fysisk tilrettelagt, slik at de kan bo der selv om helsen skulle bli skrøpelig. Boligen skal helst ligge i et pulserende bomiljø, nær møtesteder som kjøpesentre, kafeer, butikker og parker. Så godt som alle understreker ønsket om tilgang til bistand og service i egen bolig og en høy grad av trygghet og sikkerhet. Hele 70 prosent svarer dessuten at de kunne tenke seg å bo i en eller annen form for fellesskap. Gjennom hele livet er det viktig å ha et nettverk rundt seg. Som senior er det livsviktig. Har man ikke familie som kan trå til, må man finne en erstatning.

Mange har realisert boligdrømmen allerede. De har solgt eneboligen eller en stor leilighet og kjøpt en mindre, lettstelt leilighet med universell utformning, heis og garasje. I tillegg har stadig flere skreddersydde seniorleiligheter dukket opp på markedet i de senere år. De finnes i mange former, som rene selveierleiligheter med tilgang til ulike nivåer for service, til kommunale seniorleiligheter, kollektivhus og bofellesskap.

Selveierboliger med service: Entreprenører, utbyggere og arkitekter har de senere årene fått økt interesse for et voksende marked for tilrettede seniorboliger. Felles for dette markedet er boliger med bemannet resepsjon og felles serviceområder med kjøkken, spisestue og salong. Det vil gjerne være et trimrom, terrasse eller hageanlegg, samt en gjesteleilighet. Gjennom resepsjonen vil beboerne kunne bestille alt fra hjemmehjelp, skifte av sengetøy, klesvask, vanning av blomster, hjelp til å bestille billetter og skifte hjul på bilen. En ansatt vert eller vertinne vil være behjelpelig med å organisere service for beboerne. Hver bolig betaler en serviceavgift som inkluderer bemannet resepsjon, daglig vedlikehold og vaktmester. Alle boliger har alarm, vektorservice, videoovervåket inngangsparti og trygghetsalarmer.

Kommunale boligprosjekter: Ikke alle har råd til å kjøpe dyre leiligheter med resepsjon og service 24 timer i døgnet. Kommunenes budsjetter rekker heller ikke til å dekke alle behov for hjemmebaserte tjenester. Heldigvis finnes det i mange kommuner både en sosial boligpolitikk og seniororienterte kommunale boligprosjekter, der rimelige, universelt utformede boliger kombineres med service, omsorg og sosialt fellesskap. Etter vår mening bør etablering av et

visst antall rimelige seniorboliger være en kommunal oppgave. Seniorboliger kan for øvrig bli en god investering for kommunene, som dermed kan spare på sykehjemsutgiftene.

Kollektivhus: I et kollektiv lever man langt på vei som en familie, med felles økonomi og husholdning. I Sverige finnes det nå over 40 såkalte kollektivhus, de fleste organisert i foreningen "Kollektivhus NU". Danmark har en tilsvarende tradisjon for kollektivhus og bofellesskap. Norge ligger her langt etter nabolandene. Å dele bolig med fremmede er ikke like opplagt i et grissgrendt land, der folk som sier noen vennlige ord til en ukjent blir oppfattet som full eller gal. Våre naboer lever tettere innpå hverandre og søker sammen i venne-, nabo og familiekretser i langt større grad enn her i landet.

Bofellesskap: I Tyskland har bofellesskap for seniorer vært populært gjennom flere år. *Wohnengemeinschaften*, eller hus der det bor flere eldre, er en videreutvikling av bofellesskapet som er vanlig blant studenter og yngre voksne. Det består av at flere går sammen om å kjøpe en villa eller del av en bygård. Boligen blir så bygd om slik at det blir flere leiligheter, store bad og heis. Bofellesskap er et middel til å bekjempe ensomhet uten å ofre uavhengigheten. I de senere år er det etablert bofellesskap for seniorer flere steder i Tyskland. Det kan være 8-10 medlemmer i alderen fra 50-80 år. Hver har 40-60 kvadratmeters leilighet i tillegg til en stor felles stue. Beboerne spiser gjerne frokost sammen i helgene, arrangerer felles turer i opera eller konsert (viktig i Tyskland), samt felles feriereiser. Når det er nødvendig med sykepleie henvender de seg som regel til det profesjonelle markedet. Privat sykepleie og hjemmehjelp er godt utbygget i Tyskland. Meningsmålinger viser at 30 prosent av alle tyskere over 40 år kunne tenke seg å ende sine dager i et bofellesskap for seniorer. Tendensen er den samme i Frankrike.

Eldre-ghettoer: Flere røster har hevet seg i protest mot sentralt beliggende leilighetskomplekser som lokker med livsløpsstandard. De mener at prosjekter der mange jevnaldrende eldre bor sammen, skaper ghetto-lignende tilstander. Et sunt bomiljø forutsetter at ulike generasjoner er representert, hevdes det. Samtidig etterlyses tilgang til natur og grønne miljøer. Ved å fjerne dørstokker og setter inn heis, blir senioren enda mindre aktive, og uten tilgang til natur blir folk pasifisert. Motargumentet er at de som tror at senioren selger huset på landet for å bli kvitt hagen, tar feil. De selger fordi de ser for seg et fremtidig kommunikasjonsproblem. De frykter å bli immobile når førerkortet blir inndratt.